

SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN ARVIOINTILOMAKE LAUTAKUNNILLE TP 2021

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Tätä tarkoitusta varten kunnanhallituksen tulee esittää toimintakertomuksessa selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä keskeiset johtopäätökset sen toteutumisesta tilikaudella.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Vihdin kunnanvaltuuston 27.1.2014 ja kunnanhallituksen 24.3.2014 hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lautakunnalla on velvollisuus valvoa, että sen alainen toiminta tapahtuu kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen hyväksymien tavoitteiden mukaisesti sekä seurata tavoitteiden toteutumista. Kunnanvaltuuston 1.10.2021 § 71 hyväksymän viimeisimmän muutetun hallintosäännön 8 §:n mukaan palvelukeskuksen johtaja vastaa keskuksensa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toimivuuden varmistamisesta.

Sisäisen valvonnan yleisohje koskee kaikkia kunnan toimielimiä, kunnan johtoa eri organisaatiotasoilla ja kaikkia esimiesasemassa olevia. Sisäisen valvonnan ohjeen tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksytyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan kuntamme kaikissa hallintokunnissa.

Tällä arviointilomakkeella arvioidaan lautakunnan alaisen toiminnan toteutumista vuonna 2021. Arviointilomakkeiden yhteenveto ja niistä tehtävät johtopäätökset toimivat pohjana kunnanhallituksen tilinpäätöksessä antamalla sisäisen valvonnan selonteolle. Keskusvaalilautakunnan ja tarkastuslautakunnan osalta lomaketta ei täytetä.

Lomakkeessa olevien numeeristen yleisarvosanojen perustelut ovat seuraavat:

5=onnistunut kiitettävästi

4=onnistunut hyvin

3=onnistunut tyydyttävästi

2=onnistunut huonosti

1=onnistunut erittäin huonosti

LAUTAKUNTA: YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

1. SÄÄNNÖSTEN, MÄÄRÄYSTEN JA PÄÄTÖSTEN NOUDATTAMINEN

Selonteossa tulee ottaa kantaa sisäisen valvonnan toimivuuteen lakien ja päätösten sekä hyvän hallintotavan noudattamisessa erityisesti lakisääteisissä tehtävissä ja erityisesti silloin, kun niiden noudattamisessa on havaittu puutteita. Selonteossa saattaa olla aiheellista arvioida sisäisen valvonnan toimivuutta tilanteessa, jossa toimielimen tai viranhaltijan toimintaan on tilikauden aikana kohdistunut kunnallisvalitus, korvausvaatimus, syytteesen asettaminen tai muu oikeusseuraamus. Huomioithan arvioinnissa myös tietosuojan ja tietoturvan yhtenä arvioitavana kohteena.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Ympäristölautakunnan alaisuudessa toimivien palveluyksiköiden toiminta perustuu lakisääteisiin vaatimuksiin. Toimialan palvelujen tuottamisessa ja päätöksissä noudatetaan kunnallis- ja hallintolainsäädännön lisäksi ympäristön toimialan yleisiä ja erityislakeja, määräyksiä ja hallinnon vahvistamia ohjeita ja säännöksiä. Lakeja uusitaan tiheässä tahdissa ja valtio siirtää jatkuvasti lisää vastuuta kuntien viranhaltijoille.

Rakennusvalvonnassa tehdyistä valituskelpoisista päätöksistä/ratkaisuksista on toimintakaudella päätyneet muutoksenhakuun 2 kpl, molemmat oikaisupyynnöitä. Molemmissa tapauksissa viranhaltijan tekemät päätökset on ympäristölautakunnan toimesta pysytetty voimassa. Yhtään päätöstä ei ole kuluvalle kaudella muutoksenhaussa muuttunut tai kumoutunut.

Ympäristövalvonnan valituskelpoisista päätöksistä on toimintakaudella tehty 1 valitus, johon ympäristölautakunta on antanut vastineen. Ratkaisua ei toistaiseksi ole saatu.

2. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN, VAROJEN KÄYTÖN VALVONTA, TULOKSELLISUUDEN ARVIOINNIN PÄTEVYYS JA LUOTETTAVUUS

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tulokellisuuden toteutumisen seuranta esitetään tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa. Silloin kun tavoitteen asettamisessa tai määrärahan budjetoinnissa on tapahtunut olennainen virhe tai tulosvastuuta ei ole noudatettu tai toimivalta varojen käytössä on toistuvasti ylitetty, saattaa asia kuitenkin olla syytä tuoda esiin selonteossa korjausehdotuksineen.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Elinvoimapaalveluiden palvelukeskuksen johtoryhmä on seurannut vuonna 2021 sisäisesti sekä taloudellisten (käyttötalous ja investoinnit) että toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Vuositason talouden ja toiminnan vertailut on esitelty osavuosisikatsauksessa ja tilinpäätöksessä.

Rakennusvalvonnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet ja tavoitteiden seuranta on tehty säännöllisesti. Tulotavoite ylittyi reilusti. Rakennusrekisterin päivitystyötä omistajien tasapuolisen kohtelun edistämiseksi suoritettiin koko vuoden ajan ja työssä edistyttiin. Rekisterien korjaus on toteutettu määräaikaisen työntekijän avulla. Talousarvio vuodelle 2022 mahdollistaa määräaikaisen työsuhteen ja siten rekisterin päivittämisen jatkamisen. Rekisteriä päivitetään kiinteistönomistajien tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi kiinteistöverotuksessa koko kunnan alue huomioiden.

Ympäristövalvonnan talousarviossa määritelty palvelutarve täytettiin asetetulla määrärahalla. Tulotavoite ylittyi. Ympäristönsuojeluavustukset myönnettiin ympäristölautakunnan päättämien perusteiden mukaisesti. Pohjavesineuvontaa ei ole kunnan toimesta annettu erikseen, vaan korona-aikana on hoidettu vain välttämättömät tapaamisia tai kokoontumisia vaativat työtehtävät. Lupa-asioiden käsittelyruuhkaa on pyritty purkamaan, mutta vuoden alusta vähennetty henkilöstömäärä aiheutti jälleen viivettä lupakäsittelyyn.

3. RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN

Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja arvioidaan kunnan toimintaan liittyviä riskejä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi.

Kunnan riskienhallinnan tasoa ja riittävyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kunnan asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä. Toimintaan, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit jäävät pääsääntöisesti kunnan kannettavaksi. Vahinkoriskin toteutumisesta seuraavaa menoa tai menetystä voidaan rajata vakuuttamalla. Riskienhallinnan järjestämistä arvioidaan selonteossa esimerkiksi seuraavin perustein:

- Onko riskienkartoitus kunnassa ajan tasalla ja onko se tehty riittävän kattavasti?
- Onko riskienhallinta ja seuranta vastuutettu selkeästi ja onko siihen riittävä asiantuntemus?
- Onko onnistuttu toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakoinnissa?

Yleisarvosana: 3

Kirjallinen arviointi:

Ympäristönsuojelu- ja valvontayksikön toiminnan riittävydestä ja vastaavuudesta lainsäädännön tavoitteisiin nähden ei ole tehty erillistä riskienarviointia. Yleisesti riskienhallinnan ydin on yksikön työntekijöiden työturvallisuuden ja työkyvyn ylläpito. Työtehtäviin liittyy sekä väkivallan että tapaturmien uhkaa. Yksikkö on aiemmin käyttänyt säännöllisesti työnohjaajaa. Koska yksikkö on pieni, vaikuttaa yhdenkin työntekijän pitkä poissaolo olennaisesti yksikön toimintaan ja tulokseen, mistä aiheutuu kunnan tasolla ympäristönsuojeluun liittyviä kulu- ja aikatauluskejä, jotka konkretisoituvat

esimerkiksi talousvesihuollon järjestämisvastuussa sekä kulu- että aikatauluriskeinä liittyen kunnan omaan rakentamiseen. Vuonna 2021 kärsittiin useaan otteeseen huomattavastakin henkilöstövajasta, mikä näkyy muun muassa lupakäsittelyiden kestoissa. Työsuojelun näkökulmasta laadittava riskienarviointi on päivitetty 2021.

Rakennusvalvonnan osalta toiminnan riittävydestä ja vastuuvuudesta lainsäädännön tavoitteisiin nähden ei ole tehty erillistä riskienarviointia. Rakennetun ympäristön valvontatyöt ovat määrällisesti suuria ja asioiden eteenpäin vientiä on pyritty nopeuttamaan. Tulojen kertyminen vuonna 2021 huomioiden tässä on myös onnistuttu. Jatkuvan valvonnan ristiriitatilanteet tuottavat suurimman osan työntekijöihin kohdistuvasta epäasiallisesta kohtelusta. Työsuojelun näkökulmasta laadittava riskienarviointi on päivitetty 2021.

4. OMAISUUDEN HANKINNAN, LUOVUTUKSEN JA HOIDON VALVONTA

Selonteossa arvioidaan sisäisen valvonnan toimivuutta erityisesti silloin, kun omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa on toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai jouduttu korvaus tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen. Menetys tai korvaus voi olla seuraus esimerkiksi virheellisestä menettelystä hankinnan kilpailuttamisessa tai omaisuuden luovutukseen liittyvässä arvonlisäveron palautuksessa tai valtionosuuden takaisinperinnässä.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Elinvoimapalveluiden palvelukeskukselle ei ole vuonna 2021 kohdistunut omaisuuden hallinnasta, luovutuksesta tai käyttöarvosta aiheutuvia korvausvastuita. Omaisuuden hankinnassa ja luovutuksessa toimitaan kunnan hallinto- ja johtosäännön sekä hankintalain ja hankintaohjeen vaatimusten mukaisesti.

5. SOPIMUSTOIMINTA

Sopimukseen liittyvää sisäistä valvontaa on selonteossa aiheellista arvioida erityisesti silloin, kun sopimuksella on ollut sellaisia negatiivisia seuraamuksia, joita ei sopimusta tehdessä ole ennakoitu. Selonteossa on myös syytä arvioida onko sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta kunnassa ajantasaista ja kattavasti vastuutettu.

Yleisarvosana: 5

Elinvoimapalveluiden palvelukeskuksessa laaditaan vuosittain lukuisia sisällöltään ja laajuudeltaan erilaisia sopimuksia, kuten ostopalveluiden hankintasopimuksia, maanvuokrasopimuksia, kiinteistöjen kauppakirjoja, maankäyttösopimuksia jne. Sopimusten laadinta ja seuranta on pääasiassa tulosalueiden ja vastualueiden esimiesten varassa ja vastuulla. Toimialan sopimukset hyväksyvät ne viranhaltijat tai toimielimet, jotka voivat niitä allekirjoittaa toimivaltansa puitteissa. Päätökset ja sopimukset ovat kaikki julkisia. Aiemmin laadittuihin sopimuksiin ei ole kohdistunut taloudellisia negatiivisia vaikutuksia tai vahinkoja. Elinvoimapalveluiden ja ympäristöpalveluiden tulosalueiden tarkistetut taksat on hyväksytty vuonna 2020.

6. ARVIO SISÄISEN TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida systemaattisilla menetelmillä sisäisen valvonnan toimivuutta ja tehokkuutta sekä tukea kunnan johtavia viranhaltijoita ja toimielimiä riskienhallinnan toteuttamisessa. Sisäinen tarkastus suoritetaan toimivan johdon johdolla ja alaisuudessa.

Selonteosta tulee käydä ilmi, miten sisäinen tarkastus on toimielimessä järjestetty, tarkastustoiminnon laajuus, kohdentuminen ja keskeiset tulokset päättyneellä tilikaudella ja johtopäätökset.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Elinvoimapalveluiden palvelukeskuksessa tarkastustoiminta perustuu lakien ja säädösten sekä Vihdin kunnan sisäisen valvonnan ohjeeseen ja siihen liittyvään riskienhallinnan ohjeistukseen. Tarkastustoiminta on perustunut myös tarkastuslautakunnan tarkastuksiin.

Sisäinen tarkastus tapahtuu useamman henkilön osallistumisella asioiden käsittelyyn hankkeiden eri vaiheissa. Sisäinen tarkkailu on jatkuvaa toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien asianmukainen hoitaminen hyväksytyllä tavalla. Toimintaperiaatteina ovat rehellisyys, objektiivisuus, luottamuksellisuus ja ammattitaito.

Tavoitteiden toteutumisesta, merkittävistä avoimista riskeistä, sisäisen valvonnan tilasta sekä muista organisaation johtamis- ja hallintojärjestelmää koskevista asioista informoidaan säännöllisesti toimielimen johdolle.

Sisäinen tarkastus on toteutunut ohjeistuksen ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Lomake palautetaan täytettynä viimeistään 18.2.2022 osoitteeseen (mikäli lautakuntakäsittelyssä tulee muutoksia, näistä ilmoitettava talouspalveluille):

talouspalvelut@vihti.fi